

DECEMBERI NAPLÓ 2013

*A tizenhármas év mezejéről gereblyéztem ezt is.
Talán nem érdektelen*

Szombat délután a budai Fő utcán

November végi szombat délután. Kilépek a Batthyány téri nagy üzletházból. Kezemben két telerakott szatyor. Kósa Vilma összeírta, miket vásároljak, s tán még több minden mást is vettem, mint amit megjelölt.

A nyugdíjas, többnyire értelmiségi férfiakat a gondoskodó asszonyok efféle bevásárló feladatokkal szokták megbízni, vagy azért, hogy csináljanak már valamit, vagy azért, hogy kimozdítsák őket ülő helyzetükből. Ez a mostani helyzet azonban, az enyém, eltér a szabványtól és a szokványtól. Egyrészt, mivel KV momentán mozgásában korlátozott, tehát nem mondhattam neki, hogy vedd meg, amiket leírtál, ha olyan fontosak neked. Meg aztán én találtam ki, hogy jó volna vásárnapon székelykáposztát ebédelni, amihez ugye édes, fejes káposzta kell, meg legalább egy fél kiló mócsingos sertéshús, s mivel egyikből sincs egy szemernyi sem az otthoni raktáron, azt be kell szerezni. S akkor már vásárolok tejet is, tejfelt is, sört is, sajtot is, kristálycukrot és kenyeret is. Édesapám elve volt, ha sokat kell cipelni, rakjuk két szatyorba, hogy lehetőleg egyenlően húzza a teher két oldalt a vállunkat. Mielőtt elindultam volna, apukám jutott eszembe, s intenciói szerint jártam el, ahogy ő azt nekem negyven évvel ezelőtt javasolta is.

Indulok hát a Batthyány tértől a Fő utcán, hazafelé. Az utcán csend van. Élvezem. A gépkocsik állnak a nekik kijelölt sávban, valami miatt állnak. A 86-os busz viszont jön, arra fel is szállhatnék, hogy egy megállót menjek vele, de úgy döntök, hogy én most ballagni fogok. Gondolkozhatnék, s az én agyamat a gyaloglás mintha gyorsabb pörgésre serkentené. S erre a pörgetésre szükségem is van, mivel újabban azt veszem észre, hogy a véletlenszerűen felvillanó gondolat, amelyről azon minutában azt állapítom meg, hogy jó, a tizedikben már nincs sehol, elszáll. Elhatározom tehát, hogy az eredményes gondolkodás érdekében én most cipekedve gyalogolok, s a menetközben eszembe ötlő okosságot, akár magamban mondogatva is, rögzítem, s haza érve beírom a számítógépbe.

Cipelem hát a két tele szatyrot, s elégedetten állapítom meg, hogy én még ezt nyolcvanöt után is bírom, s minden valószínűség szerint ezzel haza is érek, és KV örvendezni fog, hogy értelmes feladatot vittem végbe. Végre!

És még eszembe jut a nagy zeneszerző, aki azt mondta halála előtt, hogy tele puttonnyal kénytelen elhagyni e földi világot, míg én, ezzel ellentétben, a tele szatyrot, ne adj Isten, ha közben történne velem valami, itt hagynám. A szatyornak és a puttonynak ugyan semmi köze egymáshoz, a puttony Bartóknál metafora, de ha már leírtam, noha hülyeség, marad.

Mindegy, már úton vagyok, s várom a pörgést, de nem jut eszembe semmi, bármily mélyen is nézek magamba, ellenben, mintegy akaratom ellenére, kifelé kezdek bámulni, s nézd már, mondom, ide meg, ahol valamikor papírüzlet volt meg gyermekorvosi rendelő, glancos nemzeti dohánybolt költözött. Battyogok tovább, már a könyvkiroknál állok, s olvasom, hogy ötven százalékkal olcsóbban juthatok könyvhöz, ha betérek az üzletbe. Két szatyorral nem térek be. Újabb kirotat? Nem. Fodrászüzlet kivilágítva, de olyan, mintha az egész üzlet kirotat volna. Benn forgószéken ül egy fiatal férfiú, ilyet se láttam még, ragacsos hajon dolgozik egy hölgy. Megjegyeztem, a haj szőke, a fiú kese, és a szőke hajú, kese fiú haja az ég felé meredezik. Megyek tovább, rám szól egy hölgy: Ballagsz hazafelé? Egykori kolléganő, lelkész, s mutatja a két fiát, meg a férjét. Valamikor együtt eveztünk egy kenus úton.

A református egyház gyülekezeti terme előtt lettem megszólítva, s nekem *Csenki Zsuzsa* jutott eszembe. Remek ember, ő itt a fő diakónus. Sokat köszönhetek neki. Két előadásunk is lesz itt hamarosan.

Majd megelőz egy ürge, kis, hátizsákos ember, nagy szakállal, furcsán rakja a lábait, de gyorsan, szakszerűen végigkotorja a szemetest, nem talál semmit, tovább megy, s látom, hogy a távolabbt is megcélozza. Erről a jelenségről több mindent is gondolhatnék, s milyen furcsa, nem gondolok semmit, csak bámulok. Megbámulom például a cipőmet, pár napja vettem, könnyű, tépőzáras, de csak most konstátálom megelégedéssel, hogy jó benne járni, mit járni, cipelni.

S máris befordulok a Jégverem utcába, megpróbálok gyorsítani, hirtelen rám tört az inger, pisilni kéne, s mit hallok, a lépcsőn, fentről, szökell lefelé egy pár, s a férfi, amolyan harmincas, karikalábú – ilyen karikalábakat ilyen táncosan lépkedni még nem láttam – azt harsogja, hogy ő úgy szorongott a valamiféle vizsgán, hogy majdnem bepisilt.

Én is, ha nem érek rögtön haza. A liftet az ötödikről kellett lehívni, a lakásajtó meg zárva volt, s mire KV kiért a fájós derekával!

De azért sikerült szárazon maradnom.

És még meg is lettem dicsérve.

Vannak még örömök

Álmodtam

Az álmaim, melyek a reggelbe is átderengenek általában nem gyötrőek, de nem is vidámak. Valamit el kell végeznem. Feladatom van. Köröttem sokan kóvályognak, rendszerint nagy összevisszaságban, mintha várnának valamire, előadásra, vonatra, ilyesmire, miként én is, csak hogy jómagam mindig keresek

valamit, a táskámat, kabátomat, az előadásom szövegét. Nem baj, mondom magamnak rendszerint, majd meglesz, hiszen mindezt csak álmodom.

A mai álomra – november 24-én - valamelyest jobban emlékszem. Nyár van, de párás, nyomott, mondhatni árnyékos a világ, mintha sűrű felhő árnyékolná be a földet, legalább is azt a hatalmas teret, amely egy bizonytalan eredetű épület, nem modern épület előtt terül el, ahol foltokban emberek, főként fiúk, férfiak, többnyire félpucéran, kifestve ülnek, állnak, mozognak, mint kik színpadi jelmezekké maszkírozták magukat, s várnának, hogy megkezdődjék a bemutató, ahol majd fellépnek. Senkit nem ismerek közülük, egy arc mosolyog csak felém. Kifestett arc, jé, mondom, ő a Fapihe gyerekcsoport rendezője - Vilka mondta reggel, hogy ő volt Fodor Mihály, meghalt évekkel ezelőtt –, de az ő arcát is beárnyékolja a felhő. Aztán kiderül, hogy mindenki rám vár, hogy megkezdődjék a bemutató, ám erre én csak most döbbenek rá. Idehozott autóval egy hagyományosan öltözött fiatalember, akit nem ismertem. Vele megyek az udvaron át a kimaszkírozott emberek között, s ijedten konstátálom, hogy nincs velem a táskám, amelyikben lennie kellene a meghívónak, a programnak, amelyből megtudnám, mért is vagyok itt, s mi lenne a dolgom. Ebből a bizonytalan helyzetből, a készületlenségből csak úgy mászhatok ki, gondolom, ha felébredek.

Szerencsémre a szükség is hajt, így valóságosan is kilépek az álomból.

Mi legyen a véleményünk a hirosimai népiirtásról?

Olvastam mostanában az egyik folyóiratban egy esszét, Hamvas Béláról. S hogy, hogy nem, a szerző egyszer csak elengedi Hamvast, és arról kezd írni, hogy érthetetlen, egyszersmind felháborító, hogy amikor tudatos népiirtásról írnak, beszélnek, a német haláltáborok és a szovjet gulágok mellett elfelejtik megemlíteni a hirosimai és a nagaszaki atombomba támadást, az amerikaiak tervezett tömeggyilkosságát.

Elfelejtik, persze. A győztes ugyanis úgy manipulál, ahogy neki tetszik.

Meg is hökkentem. Mert milyen igaz! Egy polgári demokratikus állam halálra ítél két várost, civilestől, gyerekestől, százezrestől. Mintha semmi nem történt volna!

Széchenyi naplóját olvasom.

És ahogy olvasom, látom is, különböző helyzetekben látom a legnagyobb magyart. Tényleg nagy ember volt. Nemcsak szívére vette a gondot, a nemzetét és a családját, hanem a vállára is. Bele is halt.

S ahogy olvasom, tudatosul: Széchenyi anyai ágon német származású, és az is eszembe jut, hogy én meg anyai ágon szepességi cipster vagyok.

Ez utóbbi megjegyzésből természetesen nem következik semmi, nincs is jelentősége, csak a képzettársítás okán bátorkodom megjegyezni, s jelezni mintegy, hogy én is magyar vagyok. Nem a legnagyobb, de magyar.

Nem értem

Nem értem, hogy is érteném, mint rakódnak össze a gének, s leszünk mindig egyedüli példány. Ahogy öregszen – írtam már egyszer –, s nézek a tükörbe, apám mosolyog vissza. Korábban sohse. Azon mosolyog, hogy megnőtt a homlokom, s olyan lett, mint az övé, meg hogy úgy kezd állni a hasam, mint neki, mikor már túl volt a férfikoron, s ravaszskásan, szemhunyorítva azon is derül, hogy hullám fodrozódott a hajamba, mint neki öregkorára. Én is visszamosolygok persze, éppen úgy, ahogy ő, s üzenem neki, hogy immár tudom, amit ő. Vénkorig hasonlítunk az ősökre, mindig másként s másutt, de folyamatosan. Bizony folyamatosan, a halálig.

A „z” én vagyok

Valamely írásomban említettem már, hogy a Református Zsinat kitüntetésre érdemesített.

Ülök meghatottan a templomi első sorban, a kijelölt helyen, ahonnan majd kiszólítanak, hogy vegyem át az oklevelet és a borítékot, s máris itt a családtörténeti pillanat, hallgatom a laudációt, majd hívnak, s átadják, amit át kell adni. Visszaülök a helyemre, kiveszem a tokjából a díszes oklevelet, olvasom, s a nevemnél mindjárt elakadok, „z” nélkül van írva, hogy Debreczeni. Összerezzenek. De hisz akkor ez nem is én vagyok!

S eszembe jut, hogy az ötvenes években hogy nem mertem szólni, amikor egy butácska hölgy ezt írta a munkakönyvembe, hogy Debreceni, nem mertem mondani, hogy kérem, az anyakönyvi kivonatban z-vel szerepelek, minden ősöm z-vel írta a nevét Beregszászban, tessék szíves lenni már kijavítani, újat adni, nem mertem, örültem, hogy van munkakönyvem, s biztattam magam, majd csak korigálják a következő cserénél.

És eszembe jutott az is, hogy a Kárpátaljáról áttelepülő unokaöcsénk mekkora kálváriás utat járt végig, mire sikerült elintéznie, hogy az ukránok által írt, csak c-vel írt vezetékneve megkapja az őt illető, az ősök által neki rendelt z-t.

S akkor én most! Szóltam az illető zsinati úrnak, hogy van egy kis probléma, én ezt az oklevelet nem vehetem át, kimaradt a „z” a nevemből, s hogy beláthatja...!

Belátta.

Újat készítettek.

Tapizás a vonaton

Kecskemétre utazom *Szénási Esztivel*. (Tanítvány, aki most óvónő Budapesten.) Egy pénteki napon, vonattal. Egy-légterű kocsiba szálltunk, amelynek a boksaiban négyen ülnek. Mi egymással szemben, mellettünk egy tizenhét éves lány és egy huszonkét éves fiú, szintén szemben egymással. Mi az előttünk álló előadásról beszélgetünk, meg további meghívások lehetőségeiről. Alkalmi szomszédaink meg szinte semmiről. A fiú azzal van elfoglalva, hogy a leányka harisnyás lábát, térde felett, a hajlaton túl, mintegy mellékesen és rezzenéstelenül simogatja, a lány meg úgy tesz, mintha nem is az ő combján matatnának. Ezen közben mondatokat is váltanak, s abból az derül ki, hogy új ez a kapcsolat, az érzéki kutakodás stádiumában. És vallanak: ki, hány esztendő. A fiú nyomul rendesen, a lányka viszont egyetlen hessentő mozdulatot sem tesz, amelyből az ifjú érthetne, hogy lassan az agarakkal, nyilvánosan nincs tapizás. Annyit tesz csak, hogy a combjait szorosabbra zárja. Hogy aztán Szegeden, mivel oda utaznak, szétnyitja-e, azt én már nem tudhatom. Ahogy leszállunk Kecskeméten, Szénási Eszti rögvést mentegetőzni kezd, nem azért, hogy lám-lám, ilyenek ezek a mai fiatalok, ha rájuk jön a sárlás meg a bagzás, akkor csinálják, legyenek bárhol, akár vonaton is, zsúfolt fülkében is, kínos, de tudomásul kell venni, ilyen a világ. Nem, Szénási Eszti azért mentegetőzött, mert észrevette, hogy én észrevettem, hogy ő zavarba jött. Nézzem el neki - mondta -, de ő már csak ilyen, huszonkét évesen is ilyen, lehet őt mondani ezért konzervatívnak, idejétmúlnak is.

Ez meg egy falusi történet

Nem Pesten történt, amit hallotok. Ott is történhetett volna, de amit én most elmesélek, az bizony Tiszaújlakon történt, ebben a kedves Tisza-parti faluban, az én csendes kistelepülésben, ahol fecskék még tucat számra röpdösnek a levegőben és a kocsi eresze alatti fészkekben etetik szorgalmasan fiókáikat, ahol százféle madárdal zsongítja a stresszes lelkeket, és virágok színesítik az életet, és ózondús a falusi levegő, hát én itt, bizony itt ballagtam hazafelé, s nem mondhatnám, hogy égtek volna lelkekben kis rőzsedalok, amiként azt sem mondhattam volna, hogy magam vagyok nagyon, mivel várt otthon az asszony, mert hogy vittem az italboltból a két üveges sört, Borsodit éppen, hogy szomszéd testünket megvidámítsuk. Már közelébe kerültem az aszfaltos útnak, mely az iskola előtt fut el a Tiszáig, mégpedig az Arborétum mellett, amikor is lassú pedálozással két kerékpáros haladt el előttem. Egy kamasz fiú meg egy kamasz leány ült a nyeregben, haladtak egymás mellett, alig egy méter távolságnyra a két bicikli, no, meg a két polgárjelölt, amikor is hallom, hogy a leányka zaklatottan és hangosan, küszködve a sírással, löki a mondatait a levegőbe, a fiú részvételére számítva, ekként:

- Képzeld, az a bűdös kurva egyszerűen lesmárolta a fiúmat, s nemcsak hogy lesmárolta, de le is szopta...

És mondta tovább a jeremiádot, de hát a két kerék gurult, a hang meg összerosódott másféle zajokkal, én meg csak bandukoltam kókadt igyekezettel, lóbáltam a a szatyrot a két üveg sörrel, se köpni se nyelni nem tudtam, és mintha azt motyorékkoltam volna, na, kerékpárról szólván, ilyet se hallottam még az életben. Ezért kell sokáig élni!

Szerelem

Ifjú pár. Szemben velem. A metrón. Szépek. S ahogy nézik egymást! A lány sűg valamit a fiúnak, s ajkával érinti annak fülkagylóját, a fiú mosolyog, s csókot lehel a lány hajára. Aztán csak fogják egymás kezét. Üdvözülten lebegnek az ülés felett.

Ez volna a szerelem? Igen. Ez a szerelem. Emlékszem,
Nézek és mosolygok.

Mint ki ajándékot kapott. Ott a metrón.

Ülepét megemelve

A napfény, az áldott napfény! Ha reggelente megderíti az északi fekvésű ablakunkat, oly módon, hogy a szomszédos házak üvegeiről ránk vetíti a sugarat, máris jobb kedvvel kávézunk.

Ám süthet az az áldott napfény, ahogy csak tud, ha az ember be kényszerül húzódni a kicsiny kutricába, ahol csak egy negyvenes villanykörte világol, és ott, ülő testtartásban, görcsösen előrehajolva, ráadásul kínlódva és nyögve próbál megszabadulni belei fölös termékétől, és hiába taktikázik, hogy előbb megpróbál darabolni a végbél kijáratának izomgyűrűjével, és utána nyomni csak, s mégis, ha semmi nem sikerül, s dolgavégezetlenül zárja be az emberfia maga után az ajtót, bizony, hogy nem derül. Telve feszültséggel inkább kiabál, hogy mért nincs a kávéhoz babapiskóta, és mért nem a szokott csészében lett feltálalva az a fekete lé, amely most nem is olyan fekete, mint máskor, biztos ki lett spórolva belőle a koffein, meg ilyeneket.

Aztán az ember ül a fotelben, s egyszerre csak azt mondja, hogy pardon, és ülepét megemelve, erőszakos fintorokat vágva, hangot kezd hallatni, rotytanósat, mint a sramlizenében a fűvósok, majd bocsánatkérően, szégyenkező szelídséggel, ám derűs arcvonásokkal azt mondja, hitvese felé fordulva:

- Ne haragudj drágám, hülyeséget beszéltem az imént, de esküszöm, sohse főztél még ilyen jó kávé, mint ma.

Majd jólesően sóhajt, és tüsténkedik is, hogy ő vigye ki a konyhába a tálcán lévő üres kávéspoharakat. Aztán az ablak felé tekint, és a fénytől opálosan ragyog a szemtengely ferdüléses szeme. De a másik is, amely nem szemtengely ferdüléses.

És még azt is mondja, hangja optimistán cseng: ami meg bent rekedt, majd kijön máskor, másutt. Ott, ahol illik nekie.

Kiürültem

Ülök a gép előtt, valamit írni akartam, de ahogy bámultam a képernyőt, délután van, félnégy, lecsuklott a fejem, elbóbiskoltam, s mire megélénkültem – valahol lehúzták a wc öblítőt -, el is felejtettem, mi lett volna az a fontos, amit papírra szándékoztam vetni.

Tisztelt utókor, kénytelen vagy tudomásul venni, hogy 2013. november 27-én, amikor búra termett az idő, és az ablakon túli világot nyomasztóan szürkének láttam, az agyamból minden, ami gondolatnak volna nevezhető, elszivárgott. Elszivárgott. De hogy hová? De hogy hová? Talán a kinti szürkességbe.

Mindegy.

Kiürültem.

Üresség bennem!

Nem is olyan rossz!